

TÍÐINDI

Nógvar bleytar hendur arbeiðsleysar

Hví eru tey arbeiðsleys? Hvar starvaðust tey, áðrenn tey komu upp í ALS skipanina? Og hvussu leingi hava tey verið í ALS? Hesir eru bert nakrir av spurningunum, ið verða viðgjørdir og greinaðir í eini stórari kanning, sum Lóður hevur gjørt fyri ALS, har hugt verður eftir viðurskiftunum hjá teimum arbeiðsleysu í Føroyum. Kanningin varð gjørd í fjør, tá heitt varð á 1500 fólk, sum hava verið inni í ALS skipanini styttri ella longri tíðarskeið síðani 2008 og fólk, sum framvegis eru í ALS skipanini. Beint undir helvtina, umleið 700 fólk svaraðu spurningunum, og sigast kann tí, at talan er um eina umfatandi og neyva kanning av viðurskiftunum hjá arbeiðsleysum í Føroyum. – Endamálið við kanningini er at fáa eina betri fatan av viðurskiftunum hjá teimum arbeiðsleysu í Føroyum, soleiðis at vit á tann hátt eisini betri kunnu nøkta tørvin hjá teimum, sum eru í skipanini, sigur Magni á Deild Olsen, stjóri í ALS. Vit fara her at nema við nøkur fá av teimum mongu, spennandi úrslitunum úr kanningini. Í komandi blað verður ein drúgvari og neyvari gjøgnumgongd av øðrum viðurskiftum úr kanningini, og kava vit longri niður í tøluni í kanningini hjá ALS.

BLEYTU HENDURNAR FYLLA MEST Í ALS

ARBEIÐSLOYSI Tað eru tær bleytu hendurnar, ið fylla mest í Arbeiðsloysisskipanini. Tað vísir stóra spurnarkanningin millum arbeiðsleys í Føroyum, sum er gjørd fyri ALS

Rógvi Nybo

Millum tey arbeiðsleysu í Føroyum eru tað nógvar sokallaðar bleytar hendur. Tá tosað verður um bleytu hendurnar, er talan um fólk, ið starvast ella starvaðust innan Heilsu- og almannaverk, eitt nú sum pedagogar, dagrøktarar, sjúkrarøktarfrøðingar, heilsu- ella heimahjálp. Og millum tey arbeiðsleysu fylla hesar mest.

Í stóru spurnarkanningini, sum vit viðgerða her á síðuni, varð eitt nú spurt inn til,

hvørjari vinnugrein viðkomandi arbeiddi innan, áðrenn tey blivu arbeiðsleys.

Millum tey arbeiðsleysu í Føroyum svaraðu 17 prosent, at tey arbeiddu innan heilsu- og almannaverkið, og er hetta nógv tann størsti einstaki bólkurin.

Næstflest – 12 prosent – svaraðu, at tey arbeiddu við ídnaði og fiskavørum, áðrenn tey blivu arbeiðsleys. Her er talan serliga um tey, ið hava arbeitt á fiskavirki og líknanði.

Mangla hendur um fá ár

At tað ganga so nógvar bleytar hendur arbeiðsleysar kann verða ein trupulleiki, um hetta verður sæð í ljósinum av, at tosað verður um stóra mangulin upp á arbeiðsmegi, ið fer at stinga seg upp í nærmastu framtíð.

Kanningar vísa nevniliga, at jú longri ein hevur verið burtur frá arbeiðsmarknaðinum, jú verri er tað fyri tann einstaka at koma inn aftur á arbeiðsmarknaðin.

Í seinastuni hevur nógv eisini verið skrivað og tosað um eldrarøktina í Føroyum, og hvussu tey eldru ikki fáa

nøktandi røkt á heimunum kring landið. Hesi tøluni geva tó eina ábending um, at tann trupulleikin ikki er íkomin tí at ov fáar hendur eru til at taka hetta arbeiðið upp, men heldur tí at ov lítið av peningi er játtað til at senda hesi fólkinu til arbeiðis.

Lærarar tryggast í sessinum

Tølini í kanningini verða sammett við hvussu stórir hesin bólkurin er á arbeiðsmarknaðinum. Starvsfólkini í Heilsu- og almannaverkinum telja 15 prosent av teimum á arbeiðsmarknaðinum, og 17 prosent av teimum, ið eru í ALS skipanini. Hjá teimum í fiskaiðnaðinum eru telja tey 12 prosent av teimum arbeiðsleysu, meðan bólkurin bert telur fimm prosent av samlaða arbeiðsmarknaðinum.

Sostatt er tað eisini áhugavert at síggja, at tað eru lærarar, ið eru tryggastir í sessinum. Meðan tey, ið fást við at undirvísa telja góð sjeý prosent av samlaða arbeiðsmarknaðinum, høvdu bert trý prosent av teimum í arbeiðsloysisskipanini starv sum lærarar, áðrenn tey komu í ALS.

rogvi@sosialurin.fo

BERT ANNARHVØR ER UPPSAGDUR

Bert annarhvør av teimum, ið eru í ALS skipanini eru uppsøgd, vísir stóra kanningin fyri ALS.

Millum tey arbeiðsleysu, ið tóku lut í stóru og umfatandi kanningini hjá Arbeiðsloysisskipanini, er bert annarhvør arbeiðsleysur tí at tey vórðu uppsøgd. Aðrar orðkir skulu finnast til, at hin helvtin gjørdist arbeiðsleys.

Í stóru kanningini varð spurt um, hvør orðkin er, til at tey eru arbeiðsleys. Og

her svaraðu 50 prosent, at tey vórðu søgd úr starvi. Hinvegin eru húsagangir orsök til arbeiðsloysi hjá 11 prosentum, meðan tað hjá 10 prosentum var eitt tíðaravmarkað starv, ið gjørdi at tey endaðu í arbeiðsloysisskipanini.

Fimti hvør segði upp

Kanningin hjá ALS vísir, at heili 17 prosent av teimum arbeiðsleysu svaraðu, at tey sjálv hava sagt upp. Hetta er nærum hvør fimti, ið sjálv/ur hevur sagt seg úr starvi og

er farin inn í arbeiðsloysisskipanina.

Fleiri smáir bólkar eru eisini at síggja í greiningini. Eitt nú svara trý prosent, at tey vóru liðug at læra, meðan onnur trý prosent vórðu uppsøgd meðan tey vóru sjúkrameldaði.

Eitt prosent av teimum í skipanini svaraðu, at tey vóru liðug við eina hægri útbúgving, og hareftir endaðu í ALS.

rogvi@sosialurin.fo

HELMINGURIN VERIÐ Í ALS LONGRI ENN HÁLVT ÁR

Helmingurin av teimum arbeiðsleysu í Føroyum hava verið arbeiðsleys í eitt hálv ár ella meira, vísir kanningin hjá ALS.

Meirilutin av teimum arbeiðsleysu í Føroyum hava verið arbeiðsleys í eitt hálv ár ella meira. Tað vísir nýggja kanningin hjá ALS. Kanningin vísir eisini, at heili 37 prosent hava verið arbeiðsleys omanfyri eitt ár.

Stóra kanningin hjá ALS vísir eisini, at tað er ein greiður samanhangur millum hvussu leingi fólk hava verið arbeiðsleys, og hvussu

vónirnar hjá teimum eru fyri at koma inn aftur á arbeiðsmarknaðin. Jú longri tey hava verið í arbeiðsloysisskipanini, jú verri eru vónirnar fyri nakrantíð at koma aftur í arbeiði ella undir útbúgving.

Aldurin ávirkar

Eitt annað áhugavert, um enn ikki óvæntað, úrslit úr kanningini er, at tað er ein greiður samanhangur millum aldurin á fólki og teirra framtíðarvónir. Serliga er tað, tá fólk fara upp um 50 ára aldur, at tey missa vónirnar fyri at koma í

starv ella undir útbúgving aftur.

Meðan tað er ein støðugur samanhangur millum aldur og vónirnar – at tær versna við aldrinum – frá fyrstu árunum upp til fjórutini, er tað við 50 ár, at myndin av álvara broytist. Aldursbólkurin omanfyri 50 ár er í nógv størri vónloysi enn hinir aldursbólkararnir, hóast hetta er tann bólkur, ið situr inni við størstu arbeiðsroyndunum – og javnan verða kallaði tað gráa gullið.

rogvi@sosialurin.fo